

เทคนิคสติกเกอร์รูปลอกน้ำในงานประติมากรรม เครื่องเคลือบดินเผาร่วมสมัยความสมบูรณ์แห่งท้องทะเล

WATER DECAL STICKER TECHNIQUES IN CONTEMPORARY PORCELAIN SCULPTURES OF THE ABUNDANCE OF THE SEA

โอภาส นุชนิยม*

OPAS NUCHNIYOM

(Received: January 3, 2023; Revised: March 27, 2023; Accepted: April 10, 2023)

บทคัดย่อ

การใช้เทคนิคสติกเกอร์รูปลอกน้ำในงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา ร่วมสมัยความสมบูรณ์แห่งท้องทะเล มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อใช้เทคนิคสติกเกอร์รูปลอกน้ำ แทนการใช้เคลือบและสีทางเครื่องเคลือบดินเผา 2) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม เครื่องเคลือบดินเผา ร่วมสมัยความสมบูรณ์แห่งท้องทะเลเป็นการสะท้อนความสมบูรณ์ ได้ท้องทะเล

ผลการสร้างสรรค์พบว่า การใช้เทคนิคสติกเกอร์รูปลอกน้ำแทนการใช้เคลือบและสี ทางเครื่องเคลือบดินเผา ส่งเสริมชิ้นงานให้เกิดความน่าสนใจ มีความโดดเด่นในกระบวนการ คัดลอกลายเส้น สามารถทดสอบสีให้ได้เฉดสีถูกต้องตามความต้องการ สอดคล้องกับ ความต้องการในการนำเสนอความประทับใจในความสมบูรณ์แห่งท้องทะเลกับสัตว์ทะเล ที่มีหลายสายพันธุ์อาศัยรวมกัน ผ่านการออกแบบลวดลายในการทำสติกเกอร์รูปลอกน้ำ ติดลวดลายบนชิ้นงานปั้น ผ่านการเผาอบสติกเกอร์รูปลอกน้ำ เกิดเป็นผลงานประติมากรรม เครื่องเคลือบดินเผา ร่วมสมัยความสมบูรณ์แห่งท้องทะเลเป็นการสะท้อนความสมบูรณ์ ได้ท้องทะเลที่สะท้อนแนวคิดอย่างลงตัว

คำสำคัญ : ความสมบูรณ์แห่งท้องทะเล สติกเกอร์รูปลอกน้ำ ประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา ร่วมสมัย

* คณะศิลปจิตร สถาปัตย์บัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstract

The use of water decal sticker techniques in contemporary porcelain sculptures of the abundance of the sea had two objectives as follows: 1) To use water decal sticker techniques instead of porcelain and paint; 2) To create contemporary porcelain sculptures of the abundance of the sea as a reflection of the abundance of the sea.

The results of creation showed that water decal stickers were used instead of coating and porcelain paint. It promoted interesting pieces to have outstanding features in the process of copying stripes. The color could be tested to meet the desired shades in accordance with the desire to present the impression of the abundance of the sea with marine animals that had many species living together. Designing patterns, attaching them to molding pieces, and burning water decal stickers resulted in contemporary porcelain sculptures of the abundance of the sea. A reflection of the abundance of the sea perfectly reflected the concept.

Keywords: abundance of the sea, water decal sticker, contemporary porcelain sculpture

บทนำ

หากกล่าวไปแล้วเครื่องเคลือบดินเผาจะมีขั้นตอนและกระบวนการที่หลากหลาย เทคนิควิธีการไม่ว่าจะเป็นการเลือกใช้น้ำดินในการทำงาน การใช้น้ำยาเคลือบชิ้นงาน เทคนิควิธีการเผา ตลอดจนเทคนิคการตกแต่งชิ้นงาน ซึ่งในปัจจุบันเทคนิควิธีการเหล่านี้มีการพัฒนามากขึ้น เทคนิคหนึ่งที่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นเทคนิคที่คล้ายกับการสร้างสรรค์งาน ภาพพิมพ์แต่ก็ได้มีการนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงาน นั่นคือ เทคนิคดีคัลโคแมนีย (decalcomania) คือ กระบวนการถ่ายโอนรูปภาพหรือการออกแบบที่พิมพ์จากกระดาษที่เตรียมไว้เป็นพิเศษไปยังวัสดุต่าง ๆ เช่น พอร์ซเลน การทดลองรูปลอกครั้งแรกเกิดขึ้นในยุโรป ปีคริสต์ศักราช 1830 แต่จนกระทั่งปีคริสต์ศักราช 1870 ผู้ผลิตในฝรั่งเศสได้ปรับปรุงเทคโนโลยี

ซึ่งนำไปสู่ความสมบูรณ์แบบ และเมื่อสิ้นสุดคริสต์ศตวรรษที่ 19 เทคนิคดีแคลโคแมนียังคงเป็นการตกแต่งที่นิยมที่สุด ทั้งนี้ ความหมายของคำว่า decalcomania คือ ความรักหรือความคลั่งไคล้ของสติ๊กเกอร์ การสร้างภาพด้วยเทคนิคดีแคลโคแมนียนี้ทำให้ศิลปินมีอิสระในการตีความหมายภาพตามที่จิตไร้สำนึกของตนปรารถนา และเมื่อได้ภาพตามที่ต้องการแล้ว จึงใช้เทคนิคการระบายสีเพื่อลบและเพิ่มในบางส่วนของผลงาน เพื่อเน้นรูปร่าง รูปทรง รูปคน รูปสัตว์ หรือรูปอื่น ๆ ให้ชัดขึ้นได้ตามจินตนาการ (สุขุมลสารเกษตริน, 2565)

การนำเทคนิคการทำสติ๊กเกอร์รูปลอกน้ำ (Decalcomania) มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะ เพื่อแสดงออกในผลงานศิลปะที่มีเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติเป็นรูปแบบของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นเทคนิคที่ผู้สร้างสรรค์สนใจที่จะศึกษาและนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผาร่วมสมัย แทนการใช้เคลือบและสีทางเครื่องเคลือบดินเผา ผ่านจินตนาการและแรงบันดาลใจจากเรื่องราวความงามและความสมบูรณ์แห่งท้องทะเล ที่เกิดจากการพึ่งพิงอาศัยซึ่งกันและกัน อันเป็นความสมดุลในระบบนิเวศของธรรมชาติได้ท้องทะเลของสิ่งมีชีวิตมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของทะเล หยิบยกเอาสีสนิ โคร่งสร้าง และรูปทรงของสิ่งมีชีวิตใต้ท้องทะเล อาทิ รูปทรงของแมงกะพรุน รูปทรงของดอกไม้ทะเล และรูปทรงของปะการัง มาถ่ายทอดความรู้สึกถึงความงามและความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเล จนเกิดเป็นผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผาร่วมสมัยความสมบูรณ์แห่งท้องทะเล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้เทคนิคสติ๊กเกอร์รูปลอกน้ำแทนการใช้เคลือบและสีทางเครื่องเคลือบดินเผา
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผาร่วมสมัย ความสมบูรณ์แห่งท้องทะเลเป็นการสะท้อนความสมบูรณ์ใต้ท้องทะเล

กระบวนการสร้างสรรค์

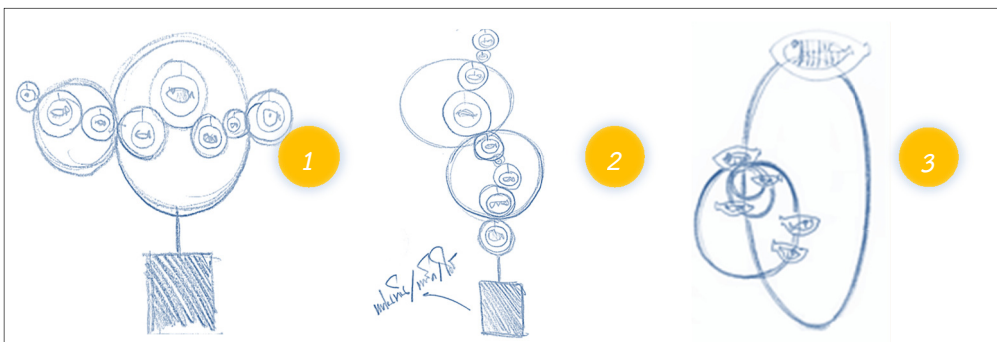
ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการสืบค้น ค้นคว้าหาข้อมูลตลอดจนการวิเคราะห์ จึงได้นำข้อมูล และการวิเคราะห์มาใช้ในการผลงานวิจัยครั้งนี้ โดยเริ่มทำการประมวลผลและออกแบบลักษณะ รูปทรง โครงสร้างหลัก โดยใช้วิธีการแบ่งขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

1. การร่างแบบ 2 มิติ
2. การออกแบบลวดลาย
3. ขยายชิ้นงานและขั้นตอนการเผา
4. ขั้นตอนการทำสติ๊กเกอร์และขั้นตอนการอบสติ๊กเกอร์

เมื่อเตรียมขั้นตอนการทำงานเป็นข้อ ๆ จึงได้ทำการดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน กำหนดให้มีในชิ้นงานทั้งหมด สติ๊กเกอร์ โครงเหล็ก ปะการัง ดอกไม้ทะเล พืชทะเล และ สัตว์ทะเล โดยผู้สร้างสรรค์ดำเนินการออกแบบตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ระยะที่ 1 และ 2 ใช้วิธีเพื่อหาค่าประกอบที่ลงตัวให้กับชิ้นงาน โดยใช้วงกลมที่สื่อถึง การเกิดการเพิ่มจำนวนของสัตว์ทะเล

ระยะที่ 3 เริ่มนำสัตว์สัตว์ทะเลออกมาอยู่ด้านนอกเกิดความรู้สึกลื่นไหล อิสระ

ภาพที่ 1 แบบร่าง 2 มิติ

ที่มา : ผู้สร้างสรรค์

ระยะที่ 4 พัฒนาต่อจากระยะที่ 3 คือการนำเอาโครงเส้นที่เป็นวงกลมมาใช้ในงาน เพราะวงกลมสื่อถึงอากาศที่ไหลเวียนอยู่รอบตัวเรา

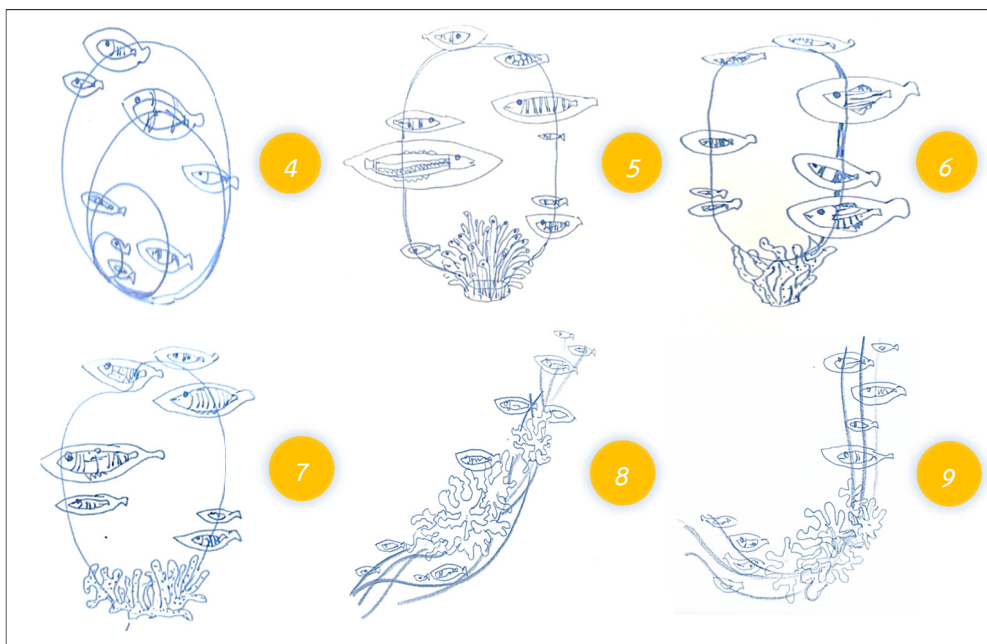
ระยะที่ 5 เริ่มมีการนำเอาตัวปะการังมาใช้ในการงานเพื่อให้เกิดความงามมากขึ้น แต่ยังคงโครงสร้างหลักที่ติดตามโคง

ระยะที่ 6 มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ลวดลายของสิ่งมีชีวิตจะใช้เทคนิคตัดเกอร์รูปลอกน้ำ

ระยะที่ 7 เริ่มมีการนำเส้นของคลื่นน้ำมาใช้ในการงาน เส้นที่ใช้จะมีลักษณะเป็นโคง เคลื่อนไหวตามแนวคลื่นเป็นการสร้างบรรยากาศความเคลื่อนไหวของชิ้นงาน เพิ่มรายละเอียด เนื้อหาเข้าไปเพื่อให้เกิดบรรยากาศของชีวิตใต้ท้องทะเล

ระยะที่ 8 เน้นการใช้ปะการังมาติดที่ชิ้นงานมากขึ้นเพื่อให้เกิดความต่างของเส้นคลื่น ที่มีความโค้งเป็นจังหวะมีทิศทางกับเส้นปะการังที่มีความอิสระอีกทั้งในส่วนของตัวปะการัง เพิ่มรายละเอียดของชิ้นงานเข้าไปเพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น

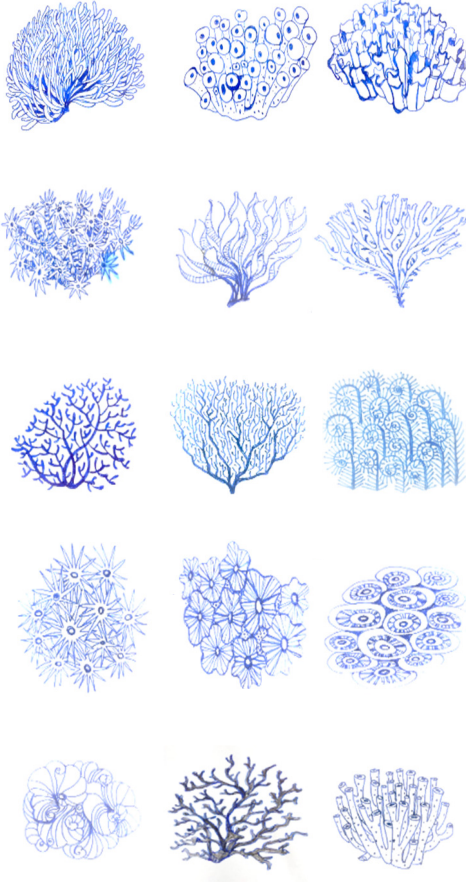
ระยะที่ 9 จะใช้แนวทางเดียวกับงานระยะที่ 7 - 8 โดยใช้เส้นของคลื่นน้ำมาใช้ แต่ระยะนี้จะเน้นการนำดอกไม้ทะเลมาใส่ ในงานเพื่อให้เกิดความต่างและความน่าสนใจ โดยกำหนดสีที่ต้องการใส่ลงในดอกไม้ทะเลให้มีสีสันสดใส ตัดกับลวดลายบนปลา

ภาพที่ 2 แบบร่าง 2 มิติ

ที่มา : ผู้สร้างสรรค์

ตารางที่ 1 รูปภาพดอกไม้ทะเล สหายทะเล ปะการังที่ใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์สติกเกอร์รูปดอกไม้

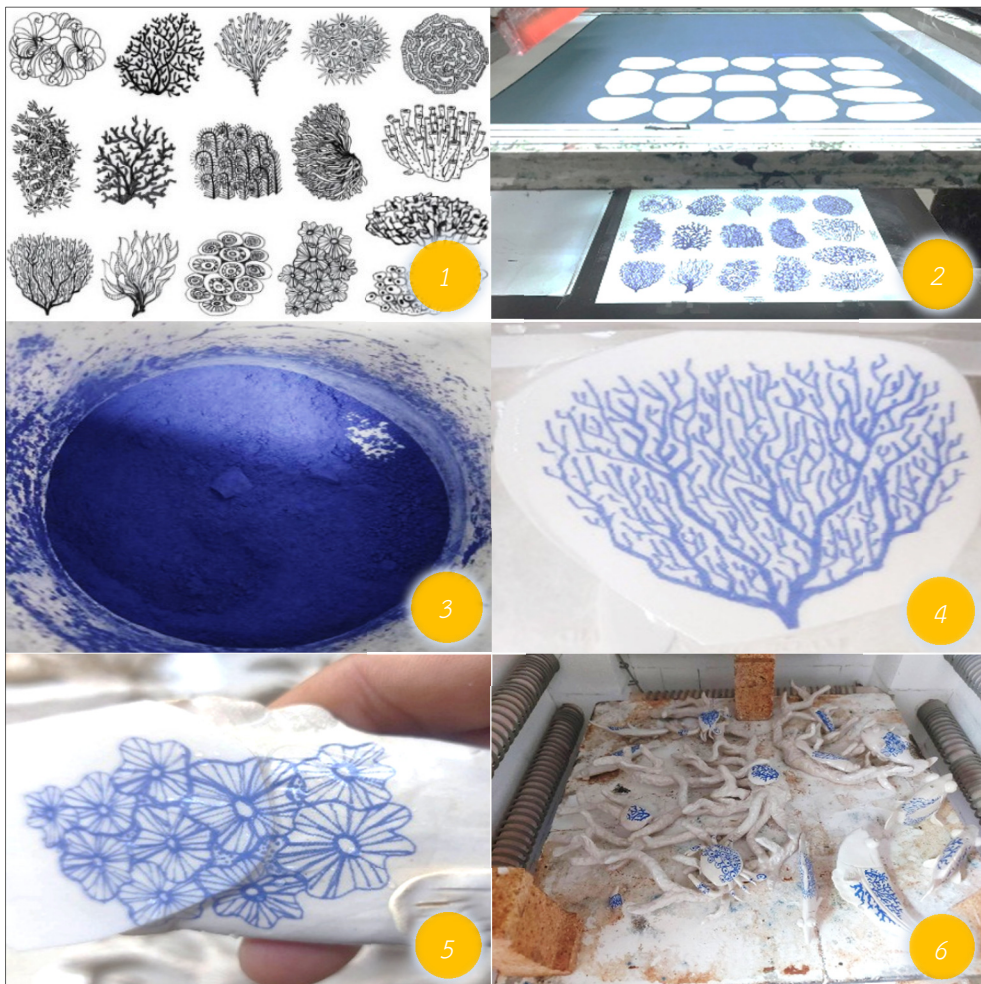
ที่มาของลวดลาย	ลายที่ผู้สร้างสรรค์ออกแบบ
 ที่มา : Pinterest (n.d.)	

ที่มา : ผู้สร้างสรรค์

การออกแบบลวดลายจากดอกไม้ทะเลโดยนำลักษณะเฉพาะของโครงสร้างของดอกไม้ทะเลแต่ละชนิดมาเลือกใช้ ลวดลายจากสหายทะเล กัลปังหา ผู้สร้างสรรค์ใช้เส้นรอบนอกและนำเอาลักษณะความพลิ้วไหวมาออกแบบลาย ปะการังเป็นสิ่งมีชีวิตที่น่าสนใจมาก ผู้สร้างสรรค์สนใจในจังหวะและรูปทรงที่มีความต่างกันของแต่ละสายพันธุ์เมื่อนำมาออกแบบลายจึงได้ลักษณะที่น่าสนใจ

ผลการสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ได้เริ่มต้นจากการนำลวดลายที่ออกแบบทำการคัดลอกลายเส้นเพื่อเตรียมนำไปถ่ายทำบล็อกสกรีน ร้างลวดลาย 2 มิติมาจัดเรียงในกรอบขนาด 210 x 297 มิลลิเมตร ก่อนนำไปถ่ายลงกระดาษไขแล้วไปถ่ายลงในบล็อกสกรีนอีกที โดยมีขั้นตอนการทำสติกเกอร์รูปลอกน้ำ ดังนี้

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการทำสติกเกอร์รูปลอกน้ำ

ที่มา : ผู้สร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 1 นำกาวยัดไวแสงปาดลงบนบล็อกสกรีนก่อนนำไปวางทาบบนกระดาษไขที่มีลาย เปิดไฟเพื่อฉายแสงประมาณ 30 วินาที ก่อนนำไปฉีดย้ำด้วยแรงอัดสูงเพื่อล้างคราบกาวยที่ตัวลายออกให้หมดแล้วตากให้แห้งก่อนนำไปสกรีนลาย

ขั้นตอนที่ 2 นำบล็อกอีก 1 อันเพื่อใช้ในการปาดกาวทับบนลายที่สกรีนลายออกมาแล้วนำไปผึ่งให้แห้ง

ขั้นตอนที่ 3 ใช้ผงสีเซรามิกมาผสมกับมีเดียมตัวทำให้เหนียวผสมคลุกเคล้าจนมีความหนืด

ขั้นตอนที่ 4 ปาดสี ที่ผสมเตรียมไว้ลงบนกระต่ายรูปลอกน้ำวางบนพื้นเรียบ รอจนแห้งสนิท นำบล็อกอีกอันที่เตรียมไว้ปาดกาว Coating เพื่อให้เคลือบลดลายไม่ให้หลุดในขั้นตอนการติดลดลายบนชิ้นงาน

ขั้นตอนที่ 5 ทำความสะอาดชิ้นงานเครื่องเคลือบดินเผาที่จะติดสติ๊กเกอร์รูปลอกน้ำ นำกระต่ายสติ๊กเกอร์รูปลอกน้ำแช่น้ำ สติ๊กเกอร์รูปลอกน้ำจะเริ่มร่อนออกให้เอามือกดตัวสติ๊กเกอร์กับกระต่ายไม่ให้หลุดแล้วค่อยๆติดลงบนชิ้นงาน ใช้ฟองน้ำรีดน้ำที่อยู่ในสติ๊กเกอร์ออกให้หมดไม่ให้มีฟองอากาศ

ขั้นตอนที่ 6 นำชิ้นงานที่ติดสติ๊กเกอร์รูปลอกน้ำเข้าเตาเผา เผาที่อุณหภูมิ 850 องศาเซลเซียสใช้เวลาเผา 4 ชั่วโมง รอจนเตาเย็นตัวประมาณ 24 ชั่วโมง ก่อนนำไปประกอบติดตั้งเป็นชิ้นงานต่อไป จากนั้นชิ้นงานมาประกอบกับโครงสร้างหลักที่เตรียมไว้ตามองค์ประกอบที่ออกแบบไว้

ภาพที่ 4 ผลงานสำเร็จติดสติ๊กเกอร์รูปลอกน้ำ

ที่มา : ผู้สร้างสรรค์

จากภาพที่ 4 คือ ชิ้นส่วนงานสร้างสรรค์ที่ผ่านกระบวนการผลิตด้วยเทคนิค สติกเกอร์รูปลอกน้ำเฝ้า ที่อุณหภูมิ 850 องศาเซลเซียส

ภาพที่ 5 ผลงานสำเร็จ
ที่มา : ผู้สร้างสรรค์

สรุปและอภิปรายผล

หลังจากที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ผลงานโดยใช้เทคนิคสติกเกอร์รูปลอกน้ำในงาน ประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา ร่วมสมัยความสมบูรณ์แห่งท้องทะเลนั้น พบว่า การใช้ เทคนิคสติกเกอร์รูปลอกน้ำสามารถช่วยลดขั้นตอนการทำงานได้เร็วขึ้น สะดวกสบาย ได้รูปแบบลายเส้นและสีเส้นตามที่ต้องการ สามารถลดขั้นตอนการใช้สีในการเขียนลวดลายได้ สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ผ่านภาพ และเกิดเป็นผลงานที่มี เอกลักษณ์เฉพาะตัว สอดคล้องกับ วีระจักร์ สุเย็นทรเมธิ (2552, น. 108) ที่ทำการศึกษา วิเคราะห์แบบลักษณะของรูปทรงผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ในอุตสาหกรรมขนาดย่อม-จิ๋ว และความเป็นไปได้ในการพัฒนารูปทรงผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ พบว่า เทคนิคการตกแต่ง

ผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ มักนิยมใช้เทคนิครูปลอกหรือสติ๊กเกอร์ (Decalcomania) การสร้างรูปจากภาพถ่าย รูปสัตว์ หรือรูปการ์ตูน เพื่อแสดงออกถึงความงาม และได้รูปแบบตามต้องการเหมาะสำหรับการทำผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเดียวกันหรือเหมือนกันจำนวนมาก และสอดคล้องกับผลงานของ ดนัย โตมรพันธ์ (2554, น. 245) ที่ทำการศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผาชุด บันทึกรักความทรงจำ โดยใช้เทคนิคสติ๊กเกอร์รูปลอกน้ำในการสร้างสรรค์ผลงานจากภาพถ่ายความทรงจำในอดีต เนื่องจากสามารถออกแบบรูปแบบลายเส้นและโทนสีตามที่ต้องการก่อนติดลงบนชิ้นงานจริง และเป็นผลงานที่มีรูปแบบเฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์

ในผลงานชุดนี้ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เทคนิคสติ๊กเกอร์รูปลอกน้ำในการถ่ายทอดผลงานเรื่องราวของสิ่งมีชีวิตใต้ท้องทะเลที่มีความสมบูรณ์ผ่านจินตนาการในรูปแบบผลงานประติมากรรมเครื่องเคลือบดินเผา โดยนำรูปแบบของสิ่งมีชีวิตจำพวกดอกไม้ทะเล สาหร่ายทะเล ปะการัง มาทำการออกแบบลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ทั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอนของนักศึกษา และเป็นแนวทางการพัฒนางานศิลปะและผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างเอกลักษณ์ รองรับแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และกระตุ้นให้บุคคลสนใจศิลปะและการออกแบบผลงานด้านเซรามิกส์ ทั้งประเภทศิลปกรรม และประเภทอุตสาหกรรมสามารถใช้ความคิดและจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงานเซรามิกส์ในรูปแบบใหม่

รายการอ้างอิง

ดนัย โตมรพันธ์. (2554). “บันทึกรักความทรงจำ”. *Veridian E-Journal SU*, 4, 1: 245-260.

วีระจักร์ สุเอียนทรเมธี. (2552). “การศึกษาวิเคราะห์แบบลักษณ์ของรูปทรงผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ในอุตสาหกรรมขนาดย่อม-จิ๋ว และความเป็นไปได้ในการพัฒนารูปทรงผลิตภัณฑ์เซรามิกส์”. *วารสารศิลปกรรมสาร*, 4, 1: 94-115.

สุขุมล สาระเกษตริน. (2565). *เซรามิกสร้างสรรค์การออกแบบและตกแต่ง*. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ 50 Press Printing.

Pinterest. (n.d.). *Coral*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2564. เข้าถึงจาก

<https://www.pinterest.com/search/pins/?q=coral&rs=typed>